

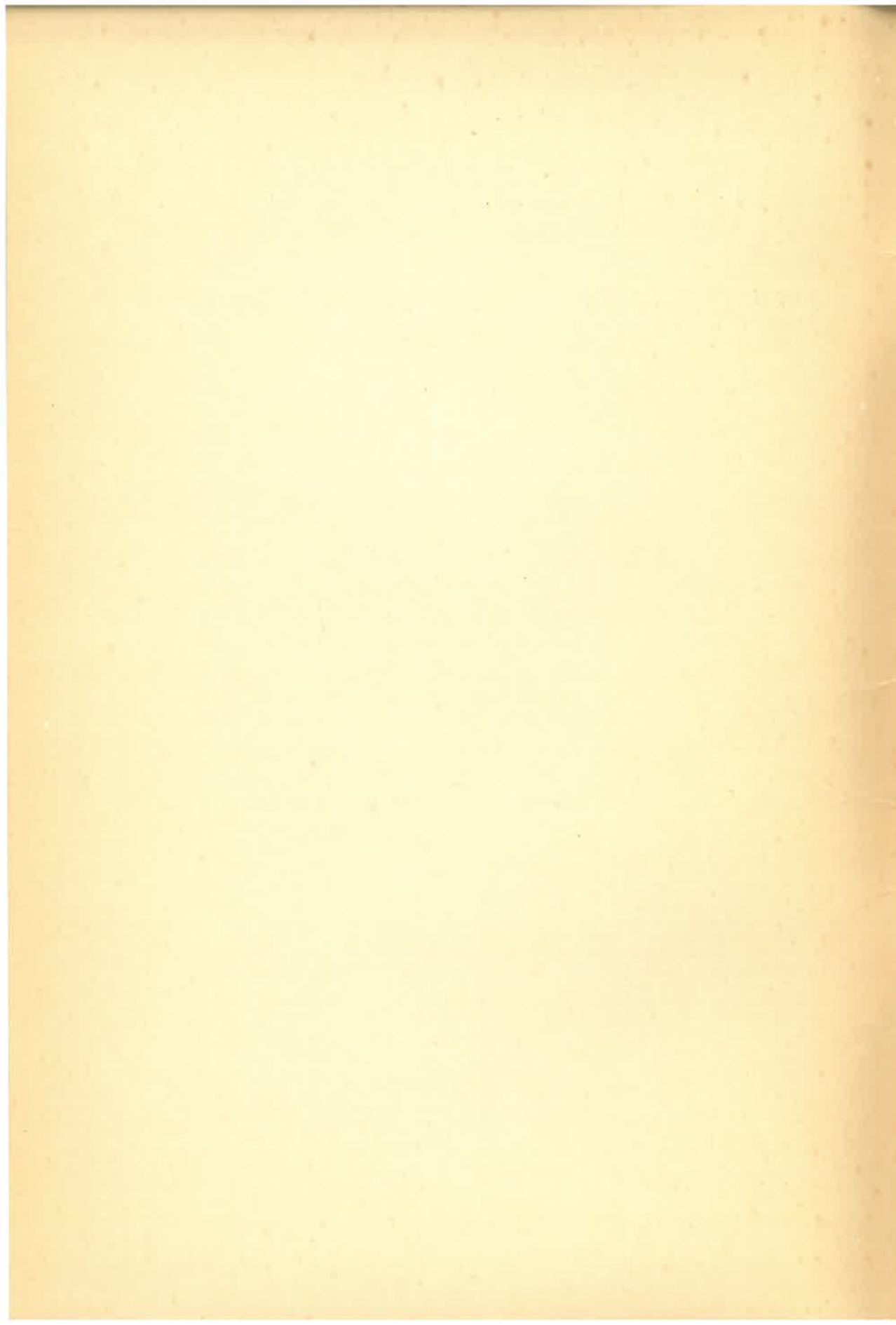
MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

*

1939

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

1939

*

VED AMTSLÆGE L. FOLKE

THISTED AMTS TIDENDES
BOGTRYKKERI
1940

UDGIVELSEN BEKOSTET AF THISTED AMTSRAAD

Thisted Amtslægekreds

bestaar af Thisted Amt med Undtagelse af Thyborøn, der hører til Ringkøbing Amtslægekreds.

Thisted Amtslægekreds har et Areal paa 23.515 ha. Dens Kystlinie er 534 km.

Den er delt i 2 Lægekredse:

Thisted Lægekreds, bestaaende af Thisted Købstad og 38 Sognekommuner (64 Sogne), og

Morsø Lægekreds, bestaaende af Nykøbing Købstad og 14 Sognekommuner (31 Sogne).

Tabel I.

Folkemængden samt Antallet af Fødte og Døde i 1939

	Folkemængde*)	Levendefødte				Dødfødte				Døde **)				Fødsels- overskud	
		M.	Kv.	Sum	‰ af Folket.	M.	Kv.	Sum	‰ af fødte	M.	Kv.	Sum	‰ af Folket.	Antal	‰ af Folket.
Thisted Købstad . . .	7878	80	86	166	21,1	7	2	19	5,1	42	41	83	10,5	83	10,5
Nykøbing M. Købstad	8020	76	75	151	18,8	5	3	8	5,0	54	53	107	13,3	44	5,5
Købstæderne ialt . .	15898	156	161	317	20,0	12	5	17	5,1	96	94	190	11,9	127	8,0
Thisted Landkreds . .	49000	469	443	912	18,6	13	11	24	2,6	254	228	482	9,9	430	8,8
Morsø Landkreds . .	19393	165	179	344	17,7	1	5	6	1,7	87	86	173	8,9	171	8,8
Landkredsene ialt . .	68393	634	622	1256	18,4	14	16	30	2,3	341	314	655	9,6	601	8,8
Amtslægekredsen . .	84291	790	783	1573	18,8	26	21	47	2,9	437	408	845	10,1	728	8,7

*) efter Folkeregistrenes Oplysninger.

**) korrigeret efter sidste faste Opholdssted (Købstad eller Landkreds).

4 af de døde var hjemmehørende uden for Amtslægekredsen.

Hvor mange i Amtslægekredsen hjemmehørende, der er afgaaet ved Døden i andre Dele af Landet, kan ikke oplyses.

Antallet af dødfødte i Forhold til Antallet af levendefødte ligger som i tidligere Aar mellem 2 % og 3 % (hele Landet (1938) : 2,5 %).

Antallet af levendefødte var lidt mindre end ifjor.

Antallet af døde er faldet lidt sammenlignet med de foregaaende Aar.

Fødselsoverskudet er lidt mindre end ifjor, men ligger, som det ses af Tabel II, paa Højde med de senere Aars Gennemsnit og lidt højere end Danmarks gennemsnitlige Fødselsoverskud.

Naar *Folkemængden* i Amtslægekredsen til Trods for Fødselsoverskudet ikke udviser nogen Stigning af Betydning, skyldes det Vandringer til de store Byer, der ikke blot drager Landdistrikternes Befolkningsoverskud til sig, men ogsaa de smaa Provinsbyers. I 1939 er Tilbagegangen i Nykøbings Befolkningstal dog foreløbig standset, medens den er fortsat i Thisted.

Tabel II.

Levendefødte og Fødselsoverskud i Forhold til Folketallet.

	Levendefødte pr. 1000 Indbyggere i Amtslægekr.	Fødselsoverskud pr. 1000 Indbyggere i Amtslægekr.	Fødselsoverskud pr. 1000 Indbyggere i hele Landet
1930—34 incl.	19,9	9,2	7,1
1935	19,2	8,4	6,6
1936	19,8	8,9	6,8
1937	18,9	8,4	7,2
1938	19,5	9,3	7,8
1939	18,8	8,7	

Ifølge *Jordemoderprotokollerne* har Amtets Jordemødre i 1939 assisteret ved 1606 Fødsler. Af disse var:

21 Tvillingefødsler. Der har altsaa været
1585 Fødende.
1521 Fødsler var rettidige og
85 Fødsler var for tidlige.
1550 Børn fødtes i Ægteskab og

- 56 Børn fødtes uden for Ægteskab. Antallet af Fødsler uden for Ægteskab udgør 3,5 % af samtlige Fødsler (1937: 2,7 og 1938: 3,2 %). For hele Landet var det tilsvarende Tal i 1938: 9,0 %.
- 1538 Fødsler fuldendtes ved Naturen.
- 28 Gange foretoges Fremtrækning,
- 8 Gange foretoges Vending.
- 28 Gange foretoges Tangforløsning.
- 9 Gange fuldendtes Fødslen ved skarpe Instrumenter.
- 6 Gange foretoges Udtagning af Moderkagen.
- 222 Gange anvendtes Pituitrin eller Stoffer med lignende Virkning.
- 1558 af de fødte Børn levede.
- 34 Børn døde ved naturlig Fødsel og
- 14 Børn døde efter Fødsel, hvor der anvendtes Kunsthjælp.
- 4 Mødre døde i Tilslutning til Fødslen.
- 222 Gange anvendtes Bedøvelse (1938: 185 Gange, 1937: 180 Gange, 1936: 155 Gange).

Trods en Stigning i de sidste Aar i Antallet af Fødsler, hvorved Bedøvelse anvendes, ligger Thisted Amt med 14 % betydeligt lavere end andre Egne af Landet. I 1937 anvendtes saaledes i Vejle Amt Bedøvelse ved 19 % af Fødslerne og i Holbæk Amt i ca. 27 %.

Oversigt over Dødsfaldene.

(Dødfødte ikke medregnede).

I Købstæderne døde 326 Personer; af disse var 136 hjemmehørende uden for Købstæderne (indlagte paa Sygehuse og lignende).

I Landsognene døde 519 Personer. Lægges hertil de 136 i Købstæderne døde, men i Landsognene hjemmehørende Personer faas 655 døde.

Ogsaa efter at Tallene saaledes er korrigerede efter Hjemsted, ses det (Tabel I), at Dødeligheden har været større i Købstæderne (11,9 p. m.) end i Landkredsene (9,6 p. m.). For hele Landet findes det tilsvarende Forhold, at Dødeligheden i Købstæderne ligger højere (11,3 p. m. i 1938) end i Landdistrikterne (9,7 p. m.); Aarsagen hertil ligger hovedsagelig i, at mange Mennesker flytter fra Landet til Byerne, naar de bliver gamle.

Tabel III.

Dødsfaldenes Fordeling efter Aldersklasse og Køn
(efter Hjemsted).

	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Mænd Kvinder	Aar Mænd Kvinder	Over 65 Mænd Kvinder	Aar	Ialt
Thisted Købstad.....	8	1	0	20	13	17	24	83
Nykøbing —	9	3	3	16	16	30	30	107
Købstæderne ialt	17	4	3	36	29	47	54	190
Thisted Landkreds.....	77	5	9	56	56	150	129	482
Morsø —	28	3	3	24	21	44	50	173
Landkredsene ialt	105	8	12	80	77	194	179	655
Amtslægekredsen	122	12	15	116	106	241	233	845

Tabel IV.

Spædbørnsdødeligheden.

I Alderen 0—1 Aar døde pr. 100 levendefødte:

	1939	1938	1937	1936	1935
Købstæderne... ..	5,4	6,1	5,7 (6,0)	4,9 (6,2)	9,0 (6,8)
Landkredsene	8,4	5,3	8,6 (7,1)	5,8 (7,1)	7,1 (7,3)
Amtslægekredsen ...	7,7	5,4 (5,9)	8,1 (6,6)	5,6 (6,7)	7,5 (7,1)

Tabel V.

Dødsfaldenes Fordeling paa Aarets Maaneder
(efter Hjemsted).

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
Thisted Købstad	7	8	11	4	12	4	4	4	7	6	11	5	83
Nykøbing —	7	13	8	17	9	7	5	9	7	9	8	8	107
Købstæderne ialt	14	21	19	21	21	11	9	13	14	15	19	13	190
Thist. Landkr.	51	47	49	42	44	48	35	38	32	26	29	41	482
Morsø —	13	15	18	14	18	18	22	6	13	12	14	10	173
Landkr. ialt ...	64	62	67	56	62	66	57	44	45	38	43	51	655
Amtslægekr. ...	78	83	86	77	83	77	66	57	59	53	62	64	845

I Tabel IV ses Tallene for *Spædbørnsdødeligheden* i de sidste 5 Aar; de tilsvarende Tal for hele Landet er til Sammenligning vedføjet i Paranteser. Spædbørnsdødeligheden var i 1939 betydeligt højere end i Aaret forud; særlig er der forekommet talrige Dødsfald af katarrhalsk Lungebetændelse; ialt er 48 Børn under 1 Aar eller ca. 3 af hver 100 levendefødte Børn døde af denne Sygdom (i hele Landet døde (i 1938) kun 1,3 af 100 levendefødte Børn af katarrhalsk Lungebetændelse). Det kunde tyde paa, at man ikke skal sætte for stærk Lid til de nye, kemoterapeutiske Midler mod Lungebetændelse, naar det gælder Spædbørnene; man skal stadig sætte saa meget som muligt ind paa at styrke Smaabørnenes Almentilstand og Modstandskraft mod Sygdomme og bør derfor ikke tøve for længe med her i Amtet at ansætte Sundhedsplejersker, som andetsteds i Landet ved Vejledning i Hjemmene om Spædbørnenes rette Ernæring og Pleje allerede har gjort en stor Indsats for at bekæmpe Børnedødeligheden. Ved Udgangen af 1938 virkede over 100 Sundhedsplejersker Landet over.

Af samtlige i Landsognene udstedte 546 Dødsattester udstedtes de 64 af *Ligsynsmænd* = 12,3 % (1938: 11,4 %). Dette Tal ligger betydeligt over Gennemsnittet for Landdistrikterne i hele Landet, hvor Ligsynsmænd i 1938 kun udstedte 3,5 % af Dødsattesterne.

De hyppigste Dødsaarsager (se Tabel VI) er Sygdomme i Hjerter og Kredsløbsorganer: 290 (i 1938: 308), Kræft: 107 (115), Alderdomssvækkelse: 106 (107) og Lungebetændelse: 78 (77).

Ved ulykkelig Hændelse døde i Amtslægekredsen 2,1 pr. 10000 Indb.
i hele Landet (1938) 3,3 „ „ „

Ved Selvmord døde i Amtslægekredsen 8,3 pr. 10000 Indb.
i hele Landet (1938) 20,9 „ „ „

Af Kræft døde i Amtslægekredsen 13,2 pr. 10000 Indb.
i hele Landet (1938) 14,7 „ „ „

Dødsfaldene af Kræft i Amtslægekredsen udgjorde 13,1 % af samtl. Dødsfald
Dødsfaldene af Kræft i hele Landet (1938) udgjorde 14,2 % „ „ —

Tabel VI.

Dødsaarsagerne i Aaret 1939 i Thisted Amtslægekreds.

(Tallene i Paranteserne angiver, hvormange af de i Købstæderne døde, der var hjemme-
hørende udenfor Købstæderne.)

	Thisted Købstad	Thisted Landkreds	Nykøbing Købstad	Morsø Landkreds	Til- sammen
1. Medfødte Dannelsesfejl	7 (3)	25	9 (5)	3	44
2. Alderdomssvækkelse	16 (3)	41	24	25	106
3. Tyfus	"	"	"	"	"
4. Paratyfus	"	"	"	"	"
5. Mæslinger	"	"	2	"	2
6. Skarlagensfeber	"	"	"	"	"
7. Kighoste	"	2	"	1	3
8. Difteritis	"	"	"	"	"
9. Influenza	1	5	"	"	6
10. Akut Mave-Tarmkatarrh	2 (1)	3	"	"	5
11. Børnelammelse	"	"	"	"	"
12. Australsk Sovesyge	"	2	1 (1)	"	3
13. Smitsom Hjerne-Rygmarvsbetændelse	"	"	"	"	"
14. Lungetuberkulose	4 (4)	8	4 (3)	1	17
15. Tuberkulose i andre Legemsdele	1 (1)	2	3 (2)	"	6
16. Syfilis	1 (1)	"	1	"	2
17. Andre smitsomme Sygdomme	10 (5)	11	6 (3)	1	28
18. Kræft	16 (10)	42	34 (15)	15	107
19. Andre Svulster	"	3	1 (1)	"	4
20. Sygdomme i Blod og Stofskifte	6 (5)	7	5 (5)	2	20
21. Sygdomme i Nervesystem og Sanseorganer	1 (1)	1	2	1	5
22. Hjertesygdomme	24 (7)	83	15 (1)	13	135
23. Andre Sygdomme i Kredsløbsorganerne	18 (3)	94	18 (6)	25	155
24. Katarrhalsk Lungebetændelse	6 (3)	35	18 (7)	11	70
25. Lungebetændelse	"	3	5 (1)	"	8
26. Andre Sygdomme i Aandedrætsorganerne	"	5	1 (1)	3	9
27. Sygdomme i Fordøjelsesorganerne	20 (12)	8	11 (7)	2	41
28. Sygdomme i Urin- og Kønsorganerne	13 (8)	17	4 (2)	"	34
29. Barselfeber	1 (1)	"	"	"	1
30. Andre Svangerskabs- og Barselsygdomme	1 (1)	"	2	"	3
31. Sygdomme i Knogler, Led og ydre Dele	1	"	2 (2)	2	5
32. Kronisk Alkoholisme	"	"	"	"	"
33. Andre kroniske Forgiftninger	"	"	"	"	"
34. Ulykkestilfælde eller Vold	3 (1)	9	3 (3)	3	18
35. Selvmord	"	4	2 (1)	1	7
36. Uangivet Dødsarsag	1	2	"	"	3
Tilsammen	153 (70)	412	173 (66)	107	845

Døde uden Lægebehandling: 30 Mænd og 16 Kvinder, til-
sammen 46.

Dødfødte: 26 Drenge og 21 Piger, tilsammen 47.

Tuberkulose.

Tabel VI over Dødsaaarsagerne udviser, at der i 1939 døde 17 Personer af Lungetuberkulose og 6 Personer af Tuberkulose i andre Legemsdele. Desuden foreligger Indberetning om 3 Personers Død af Lungetuberkulose, hjemmehørende i Amtslægekredsen, men død uden for den. Ialt foreligger saaledes Oplysning om 26 *Dødsfald af Tuberkulose*. De fordelér sig paa følgende Maade:

Tabel VII.

	Mænd	Kvinder	Ialt
Thisted Købstad	0	1	1
Nykøbing —	2	0	2
Købstæderne ialt	2	1	3
Thisted Landkreds	6	11	17
Morsø —	4	2	6
Landkredsene ialt	10	13	23
Amtslægekredsen	12	14	26

Beregnet pr. 10000 Indbyggere har *Tuberkulosedødeligheden* i Amtslægekredsen efter de her foreliggende Tal været 3,1. Iflg. Nationalforeningens Opgørelse over Tuberkulosedødeligheden, hvori alle Tuberkulosepatienter, der er døde udenamts (paa Sanatorier o. l.) er henført under Hjemstedet, er den for Thisted Amts Vedkommende 3,6 pr. 10000, for hele Landet 3,43 pr. 10000 Indbyggere (1938: 4,07). Tuberkulosedødeligheden ligger her i Amtet saaledes nu ikke meget højere end den gennemsnitlige for hele Landet, og den har fulgt dennes nedadgaende Retning.

I 1939 udgjorde Tuberkulosedødeligheden	3,1	%	af samtl. Dødsfald
„ 1938	3,3	%	„ „ „
„ 1937	3,7	%	„ „ „
„ 1936	4,9	%	„ „ „
„ 1935	6,3	%	„ „ „

Tabel VIII.

Nye Tuberkulosestilfælde.

	Indberetninger om nye Tilfælde af Lungetuberkulose			Dødsanmeldelser om ikke tidligere indberettede Tilfælde af Tuberkulose		
	Mænd	Kvinder	Ialt	Mænd	Kvinder	Ialt
Thisted Købstad	2	1	3	0	0	0
Nykøbing —	3	2	5	0	1	1
Købstæderne ialt	5	3	8	0	1	1
Thisted Landkreds	4	7	11	2	1	3
Morsø —	8	7	15	1	1	2
Landkredsene ialt	12	14	26	3	2	5
Amtslægekredsen	17	17	34	3	3	6

Ialt foreligger saaledes Indberetning om 40 Tuberkulosestilfælde: 20 Mænd og 20 Kvinder.

Nye Tuberkulosestilfælde er ligesom ifjor indberettet i betydeligt mindre Antal end i de foregaaende Aar (1938: 33 Tilf., 1937: 64 Tilf., 1936: 72 Tilf.). Det er glædeligt, om Tallene kan tages som Udtryk for en tilsvarende Nedgang i Tuberkulosesygeligheden, men de giver dog Anledning til at erindre Lægerne om at indsende de lovbeftalede Indberetninger i *alle* Tilfælde.

Skematisk Sygeliste for Aaret 1939 for Købstæderne i Thisted Amtslægekreds.

Tabel IX

Folkemængden var ved sidste Folketælling i Aaret 1935: 16.465 (beregnet for Beretningsaaret 15.898).

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Hele Aaret	De syges Alder					Ialt	Forrige Aars Sum				
														0-1 Aar		1-4 Aar		5-14 Aar			15-64 Aar		65 Aar og derover	
														Aar	Aar	Aar	Aar	M.			K.	M.		K.
1. Tyfus	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2	2			
2. Paratyfus	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2	2			
3. Smits. Hjerne-Rygmarvsbet.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2	3			
4. Børnelammelse {u. m. Lammelser	"	"	"	"	"	"	"	"	3	"	"	"	"	"	1	2	"	"	"	3	2			
5 Australsk Sovesyge	"	"	"	"	"	"	"	1	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	2			
6. Blodgang	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1			
7. Malaria	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2			
8. Diffteritis	"	"	"	"	"	"	"	"	1	1	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	3			
9. Skarlagensfeber	6	1	4	1	8	3	4	8	14	9	6	7	71	"	14	45	1	11	"	2	2			
10. Barselsfeber	"	"	"	1	"	1	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	3			
11. Blæreudslæt hos Nyfødte	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2			
12. Stivkrampe	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	3			
13. Mæslinger	18	4	3	"	"	1	"	"	"	"	"	"	26	"	12	11	1	"	"	26	314			
14. Røde Hunde	3	2	"	"	"	"	"	"	"	2	"	"	7	"	6	1	"	"	"	7	13			
15. Skaalkopper	1	2	6	7	7	1	"	"	"	1	1	1	27	"	2	17	"	"	"	27	86			
16. Kighoste	2	"	"	2	"	13	"	12	14	11	11	30	103	"	11	60	30	1	"	103	3			
17. Faarsyge	2	"	"	4	"	"	2	"	"	"	"	"	8	"	4	1	4	1	2	"	9			
18. Influenza	27	47	112	65	56	37	8	20	12	22	24	33	463	"	4	120	137	130	6	20	463			
19. Halsbetændelse	48	36	37	41	48	50	27	62	35	32	47	47	510	"	21	144	171	80	90	2	510			
20. Bronchitis	63	81	120	83	49	34	6	21	9	15	33	28	542	"	114	187	99	50	61	16	526			
21. Katarrhals Lungebetændelse	18	19	17	17	18	8	5	6	8	6	12	3	137	"	56	48	15	8	4	2	572			
22. Krups Lungebetændelse	2	2	3	5	3	1	1	1	"	5	3	3	26	"	2	3	6	9	6	"	169			
23. Kolerine	7	13	14	15	10	9	11	27	14	17	5	9	151	"	47	54	31	11	7	"	26			
24. Smitsom Gulsot	"	"	"	1	"	"	"	"	1	1	"	"	3	"	1	1	1	1	"	1	151			
25. Giftfeber	1	"	2	"	1	"	"	"	"	1	"	"	5	"	"	"	"	"	"	3	6			
26. Rosen	"	1	"	"	2	"	1	1	"	3	"	"	9	"	"	"	"	4	"	5	15			
27. Bornholmsk Syge	"	"	"	"	"	"	"	"	12	"	"	"	12	"	"	6	2	4	"	1	8			
Sum...	198	208	318	242	202	158	74	159	124	126	139	161	2109	259	584	560	304	331	27	44	2109	2418		
28. Gonorrhoe	2	2	4	1	"	1	2	1	1	"	1	4	19	"	"	"	14	5	"	"	19	36		
29. Venerisk Saar	"	"	"	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1	"	"	"	1	1		
30. Syphilis	"	"	"	"	"	"	1	"	"	"	"	"	1	"	"	"	"	"	"	"	1	1		
31. Medfødt Syphilis	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"		
32. Lymphogranulom	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"		
33. Delirium	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"		

Skematisk Sygeliste for Aaret 1939 for Landsognene i Thisted Amtslægekreds.

Tabel X

Folkemængden var ved sidste Folketælling i Aaret 1935: 67.569 (Beregnet for Beretningsaaret 68.383).

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Hele Aaret	De syges Alder							Ialt	Forrige Aars Sum			
														0-1 Aar		1-4 Aar		5-14 Aar		15-64 M. K.			65 Aar og derover M. K.		
														Aar	Aar	Aar	Aar	M.	K.	M.			K.		
1. Tyfus.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	9	1										
2. Paratyfus.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2	2										
3. Smits. Hjerne-Rygmarvbet. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	1	1	"	"	"	"	10										
4. Børnelammelse (u. m. Lammelser	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1										
5. Australsk Sovesyge.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	6										
6. Blodgang.....	"	"	"	"	"	"	"	"	30	5	3	5	44	44											
7. Malaria.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"											
8. Difteritis.....	"	1	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2	2											
9. Skarlagenfeber.....	16	9	18	2	5	4	25	10	6	14	10	11	130	212											
10. Barselsfeber.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	1	2	2											
11. Blærendstet hos nyfødte....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	3											
12. Stivkrampe.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1											
13. Mæslinger.....	"	3	"	"	1	4	"	"	1	"	"	"	2	3											
14. Røde Hunde.....	"	4	2	"	1	2	4	11	1	8	1	"	38	18											
15. Skaalkopper.....	13	14	19	23	36	21	23	5	1	2	8	3	174	174											
16. Kighoste.....	7	2	2	3	19	60	61	104	86	35	57	61	495	495											
17. Faarsyge.....	"	"	2	1	1	4	4	104	2	1	2	4	21	21											
18. Influenza.....	164	224	230	261	156	134	59	72	31	57	53	85	1526	1526											
19. Halsbetændelse.....	131	102	137	131	102	140	65	162	102	111	118	107	1408	1408											
20. Bronchitis.....	193	221	310	280	175	154	52	63	54	96	91	102	1791	1791											
21. Katarrhalsk Lungebetændelse	86	93	130	82	74	44	20	10	11	11	25	30	336	336											
22. Krupps Lungebetændelse....	4	2	4	12	10	7	3	1	2	4	1	3	53	53											
23. Kolerine.....	35	15	33	65	34	74	41	109	76	59	93	600	600												
24. Smitsom Gulsot.....	2	2	1	2	"	2	2	1	1	2	5	7	18	18											
25. Gigtfeber.....	4	3	7	4	4	6	2	3	3	5	6	7	54	54											
26. Rosen.....	6	4	13	2	1	3	2	10	6	10	7	10	74	74											
27. Bornholmsk Syge.....	"	"	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1	20	20											
28. Kalvekastingsfeber.....	"	"	"	1	1	"	"	"	"	"	"	1	4	4											
Sum....	670	699	906	871	630	655	361	567	442	423	424	453	7101	7101	6562										
29. Gonorrhoe.....	3	1	"	1	2	2	"	"	"	"	1	1	11	11	13										
30. Venerisk Saar.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"										
31. Syphilis.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"										
32. Medfødt Syphilis.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	1	1	1										
33. Lymphogranulom.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"										
34. Delirium.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"										

Infektionssygdomme.

Det samlede Antal af de paa Ugelisterne anmeldte Tilfælde af Infektionssygdomme har i de sidste 5 Aar været:

	1939	1938	1937	1936	1935
I Købstæderne	2109	2418	2413	2759	3209
I Landkredsene	7101	6562	7762	8838	9372
I Amtslægekredsen	9210	8980	10175	11597	12581

Den relative Sygelighed (Forholdet mellem Antallet af anmeldte Sygdomstilfælde og Folketallet) bliver herefter:

	1939	1938	1937	1936	1935
I Købstæderne	13,9 %	15,1 %	15,0 %	17,0 %	19,8 %
I Landkredsene ...	10,4 %	9,7 %	11,2 %	12,8 %	13,4 %
I Amtslægekredsen .	10,9 %	10,7 %	11,9 %	13,7 %	14,8 %

Idet der henvises til de skematiske Sygelister (Tabel IX og X), kan følgende bemærkes om Aarets Sygelighed:

Tyfus (febris typhoidea): Ingen Tilfælde. Efter at en Tyfusbacilbærer er afgaaet ved Døden i 1939, og en anden efter en Serie Undersøgelser er blevet erklæret for smittefri, findes i Amtslægekredsen ingen kendte Tyfusbacilbærere.

Paratyfus (febris paratyphoidea B.): Paa en Gaard ved Vester-vig (Thisted Lægekreds) angrebes i September dens 7 Beboere samt 2 Personer i Nabolaget; ved Undersøgelser paa Egnen fandtes positiv Blodprøve hos endnu 2 Personer, men hos disse ingen Baciludskillelse. Det lykkedes ikke at opspore nogen Bacilbærer som Aarsag til Epidemien, der hurtigt begrænsedes ved Isolation af de syge, som alle blev smittefri. I Thisted Lægekreds er der ingen kendte Paratyfusbacilbærere, i Morsø Lægekreds findes 3, som ikke har givet Anledning til Smitteoverførelse i 1939.

Smitsom Hjerne-Rygmarvsbetændelse (meningitis cerebrospinalis epidemica): Ingen Tilfælde.

Børnelammelse (poliomyelitis anterior acuta): Forekom sjældnere end de foregaaende Aar. I Nykøbing indtraf 3 lette Tilfælde i samme Familie, i Thisted Landkreds 2 isolerede, sværere Tilfælde. Ingen Dødsfald.

Australsk Sovesyge (encefalitis epidemica): Ingen nye Tilfælde, men 3 Dødsfald af ældre Tilfælde af Sygdommen.

Blodgang (dysenteria og paradysenteria): I Efteraarsmaanederne anmeldtes en Del Tilfælde, ialt 46, og fortrinsvis i Thisted Landkreds.

Malaria (malaria): Ingen Tilfælde.

Difteritis (diphtheria): Ligesom i de senere Aar er Sygdommen forekommet sjældent, i 1939 kun med 4 spredte Tilfælde.

Skarlagensfeber (scarlatina): Paa Mors forekom ogsaa i Aar kun faa og spredte Tilfælde, ialt 10, medens der i Thisted Lægekreds Aaret igennem var talrige Tilfælde, ialt 191; Sygdommen havde ikke afgrænselig epidemisk Karakter og forløb i det hele mildt, uden Dødsfald.

Barselfeber (febris puerperalis): 4 Tilfælde, ingen Dødsfald.

Blæreudslet hos nyfødte (pemfigus neonatorum): Ingen Tilfælde.

Stivkrampe hos nyfødte (tetanus neonatorum): 2 Tilfælde, hvoraf det ene med dødelig Udgang.

Mæslinger (morbilli): Som Udløber af Epidemien i 1938 forekom nogle Tilfælde i Aarets første Maaneder med 2 Dødsfald.

Røde Hunde (rubeolæ): Spredte Tilfælde, ialt 45.

Skaalkopper (varicellæ): 201 Tilfælde, ganske overvejende i Aarets første Halvdel.

Kighoste (tussis convulsiva) optraadte som en udbredt Epidemi med 598 Tilfælde i Aarets sidste Halvdel; 3 Dødsfald.

Faaresyge (parotitis epidemica): Faa og spredte Tilfælde, ialt 29.

Influenza (influenza) forekom i moderat Omfang, mest i Aarets første Halvdel. Blandt de ialt 1989 Tilfælde indtraf 6 Dødsfald.

Halsbetændelse (angina tonsillaris) forekom jævnt Aaret igennem og nok saa hyppigt som ifjor, med ialt 1918 Tilfælde.

Bronchitis (tracheo-bronchitis) var lidt hyppigere end Aaret forud.

Katarrhalsk Lungebetændelse (bronchopneumonia og bronchitis capillaris) forekom ogsaa i Aar med ret lave Tal, ialt 753; langt

Størsteparten af Tilfældene (530) optræder hos Smaabørnene under 5 Aar og havde her dødelig Udgang i 49 Tilfælde, d. v. s. for omtrent 10 % af de angrebne (jvnfr. Bemærkninger herom Side 7).

Krupøs Lungebetændelse (pneumonia crouposa) forekom hyppigere end ifjor, med 79 Tilfælde ialt; der indtraf 8 Dødsfald af Sygdommen = 10 % af de angrebne. Behandlingen med typespecifikt Serum, der tænktes udført i Samarbejde med en Diagnosestation, der i April 1939 aabnedes paa Thisted Sygehus, naaede kun at vinde ringe Udbredelse, før den fortrængtes af nye kemoterapeutiske Midler. Af Pneumococmeningitis døde 1 Barn i Thisted Lægekreds.

Kolerine (gastroenteritis acuta infektiosa):

I Aaret 1939 anmeldtes 751 Tilfælde, deraf 140 hos Børn under 1 Aar

" "	1938	"	839	"	"	212	"	"	"	"	"
" "	1937	"	1100	"	"	247	"	"	"	"	"
" "	1936	"	867	"	"	238	"	"	"	"	"
" "	1935	"	877	"	"	257	"	"	"	"	"

5 Personer døde af Sygdommen, deraf 2 under 1 Aar

Smitsom Gulsot (hepatitis epidemica acuta) forekommer stadig sjældent, ialt 21 Tilfælde.

Gigtfeber (febris rheumatica) er ligeledes ret sjælden, ialt 59 Tilfælde.

Rosen (erysipelas) forekom med 83 Tilfælde omtrent som ifjor.

Bornholmsk Syge (myalgia epidemica) forekom som en lille Epidemi i September med 32 anmeldte Tilfælde.

Kalvekastningsfeber (febris undulans) optraadte med 4 Tilfælde i Landdistrikterne.

Kønssygdomme Der anmeldtes 30 Tilfælde af Gonorrhoe (i 1938: 49, i 1937: 63 Tilfælde), 2 Tilfælde af Syfilis (1938: 3, 1937: 7 Tilfælde), 1 Tilfælde af medfødt Syfilis og 1 Tilfælde af venereisk Saar.

Overførte Dyresygdomme: Udover de nævnte Tilfælde af Kalvekastningsfeber er Indberetning ikke sket herom.

Forgiftninger: En Læge omtaler 1 Tilfælde af Guldregnforgiftning.

Sygeligheden af Tuberkulose er omtalt under Afsnittet Tuberkulose (Side 10).

De hygiejniske Forhold.

A. Købstæderne.

Sundhedskommissionernes Virksomhed.

Sundhedsvedtægten for *Thisted* Købstad er stadfæstet 22/11 1919 med Ændringer af 7/3 1927. Regulativ for Kødkontrol er stadfæstet 21/4 1934 med Ændring af 14/10 1938. Sundhedskommissionen har holdt 4 Møder og desuden behandlet en Række Sager ved Cirkulation mellem Medlemmerne. Der er behandlet følgende Sager:

1	Sag	angaaende	Overbebyggelse.
4	Sager	„	sundhedsfarlige Lejligheder.
4	„	„	Godkendelse af forskellige Næringsvirksomheder.
1	Sag	„	Godkendelse af Stassanisering af Mælk.
1	„	„	Ændring i Sundhedsvedtægtens Bestemmelser om Mælk og Fløde.
2	Sager	„	Levering af Børnemælk.
174	„	„	Installation af W. C.

Sundhedsvedtægten i *Nykøbing M.* er stadfæstet 2/7 1927. Regulativ for Kødkontrol er stadfæstet 28/1 1939. Sundhedskommissionen har holdt 8 Møder og behandlet følgende Sager:

2	Sager	„	Overbebyggelse.
2	„	„	anden Bebyggelse.
6	„	„	Godkendelse af forskellige Næringsvirksomheder.
1	Sag	„	Kloakforhold.
1	„	„	W. C.
1	„	„	Helaarsbeboelse i et Kolonihavekvarter.

Drikkevandsforsyningen.

I *Thisted* var Hovedvandledningens Længde ved Aarets Udgang 23343 m (Tilvækst 144 m). Stikledningernes Længde var 7702 m (Tilvækst 83 m). Det nye Vandtaarn er taget i Brug.

Totalt Vandforbrug var i 1939: 585601 m³.

Industrielt Vandforbrug var: 150534 m³.

Vandforbruget pr. Individ pr. Døgn (fraregnet industrielt Forbrug) var 151 Liter (1938: 136 Liter).

I *Nykøbing M.* var Hovedvandedningens Længde 18000 m (Tilvækst 500 m).

Totalt Vandforbrug var: 793249 m³.

Industrielt Vandforbrug var: 116841 m³.

Vandforbruget pr. Individ pr. Døgn (fraregnet industrielt Forbrug) var 231 Liter (1938: 209 Liter).

Afløbsforhold og W. C.

I *Thisted* var Hovedkloakens Længde ved Aarets Udgang forøget med 1380 m til 11990 m.

Byens Kloaksystem er forbedret med et Pumpe- og Rensningsanlæg, der toges i Brug ved Aarets Slutning. Det er indrettet ved Hovedkloakens Udløb i Inderhavnen, saaledes at Kloakvandet, i Stedet for at have direkte Udløb her, efter at have passeret et Sandfilter og en roterende Si pumpes til et Udløb øst for Havnen og Slagterierne. Kun ved ekstraordinær stærk Belastning (Skybrud) fører en Stikledning Vandet direkte ud i Havnen.

W. C.-Sædernes Antal forøgedes med 257 til ialt 1573 Sæder.

I *Nykøbing M.* var Hovedkloakens Længde ved Aarets Udgang uforandret 9910 m.

W. C.-Sædernes Antal forøgedes med 80 til 1220 Sæder.

Nat- & Dagrenovationen.

I *Thisted* var Antallet af Latrintønder ved Aarets Udgang 511 Stk. (1938: 748 Stk.). Skarnbøtternes Antal var 1627 (1938: 1623).

I *Nykøbing M.* var Antallet af Latrintønder ved Aarets Udgang 1046 Stk. (1938: 1130 Stk.). Skarnbøtternes Antal var 2545 (1938: 2284).

Latrintøndernes og Skarnbøtternes Bortførsel foregaar i begge Byer uforandret som omtalt i Aarsberetningen for 1938.

Kontrol med Levnedsmidler.

I *Thisted* slagtedes paa det offentlige Slagtehus og de 2 Svineslagterier:

2250 Stk.	Hornkvæg	med en Tuberkuloseprocent paa	19,7 %
1509	„ Fedekalve	„ „ „	5,8 %
1046	„ Spædkalve	„ „ „	1,0 %
1026	„ Faar og Lam	„ „ „	0,0 %
66267	„ Svin	„ „ „	2,6 %

Thistedes Forsyning med Mælk sker fra et Andelsmejeri og et Privatmejeri i Byen samt fra et i Oplandet beliggende Andelsmejeri og fra 3 Producenter, der selv forhandler Mælk i Byen, deraf de to Børnemælk. Forhandlingen sker ved 21 Udsalg og 16 Vogne. Det gennemsnitlige daglige Salg af Mælk i Thisted Købstad og den bymæssigt bebyggede Del af Thisted Landsogn har i 1939 været (Tallene i Paranteser angiver det daglige Salg i 1938): Sødmælk 1950 l (1666 l), Børnemælk 392 l (448 l), skummet Mælk 187 l (289 l), Kærnemælk 553 l (473 l), Piskefløde 34 l (49 l), Fløde 303 l (267 l), Gennemsnitligt dagligt Forbrug pr. Indbygger af Sødmælk (incl. Børnemælk) er: 0,26 l (0,23 l). Thisted Købstads Mælkevedtægt, der er fra 1927, er omarbejdet i Sundhedskommissionen, der til Byraadet har indstillet, at der indføres maanedlig Dyr lægekontrol med alle Besætninger, hvorfra der leveres Mælk til Byen, og at alle Besætninger, hvorfra der til Byen forhandles *raa* Mælk eller Fløde, skal have bestaaet Tuberculinprøven.

I Aarets Løb er udtaget 97 Prøver af Sødmælk, 15 Prøver af Børnemælk, 2 Prøver af Kærnemælk og 22 Prøver af Fløde, der alle viste tilfredsstillende Forhold. Mælkeflaskernes Urenhed giver ofte Anledning til Klager; der er herved Anledning til at lægge Husmødrene paa Sinde altid at skylle Mælkeflaskerne i flere Hold rent Vand *straks*, naar de er tømt, samt aldrig at anvende Flaskerne til andet end Mælk.

Paa Steins Laboratorium i København er endvidere undersøgt: 20 Prøver Kakao, 20 Prøver Spiseolie og 12 Prøver Svinefedt, der alle viste tilfredsstillende Forhold.

Paa Andelssvineslagteriet i *Nykøbing M.* slagtedes i 1939:

1153	Stk.	Hornkvæg	med en Tuberkuloseprocent paa	61,1	%
420	„	Fedekalve	„ „ „ „	7,6	%
1471	„	Spædkalve	„ „ „ „	0,8	%
356	„	Faar og Geder	„ „ „ „	0,8	%
51381	„	Svin	„ „ „ „	3,5	%

Paa det offentlige Slagtehus i *Nykøbing M.* slagtedes i 1939:

1206	Stk.	Hornkvæg	med en Tuberkuloseprocent paa	32,0	%
1551	„	Fedekalve	„ „ „ „	12,8	%
465	„	Spædkalve	„ „ „ „	0,4	%
735	„	Faar og Lam	„ „ „ „	0,1	%
636	„	Svin	„ „ „ „	16,2	%

Nykøbings Forsyning med Mælk sker fra et Privatmejeri i Byen og fra et i Oplandet beliggende Andelsmejeri. Sundhedskommissionen har indstillet, at der indføres en effektiv Mælkekontrol, og Byraadet har (i 1940) bevilget de fornødne Midler dertil.

I en Tid, hvor Byernes høje Mælkepriser drøftes, og hvor det har været hævdet, at det er den hygiejniske Kontrol med Mælken, der fordyrer den i Byerne, er det i denne Forbindelse værd at lægge Mærke til den Ordning, der i 1939 er indført i Vejle; samtidig med en Centralisering af Byens Mælkeforsyning indførtes en særdeles effektiv Mælkekontrol, — for al raa Mælks Vedkommende med maanedlig Dyrlægekontrol af Besætningerne, Lægekontrol med Malkepersonalet og Laboratoriekontrol af Mælken. Omkostningerne ved Mælkekontrollen andrager kun ca. $\frac{1}{3}$ Øre pr. Liter.

Til Steins Laboratorium er indsendt 20 Prøver af Sukkervarer, 20 Prøver Spiseolie, hvoraf 3 ikke havde fyldestgørende Etikette, 24 Prøver Melis og 1 Prøve Honning, der viste tilfredsstillende Forhold.

Bebyggelsesforhold og Bolighygiejne.

I *Thisted* er Folketallet stadig faldende, i 1939 med 97 Personer. Der er i Aaret 1939 opført 7 2-Værelses Lejligheder, 5 3-Værelses Lejligheder, 2 4-Værelses- og 1 5-Værelses Lejlighed. Ved Nedrivning er nedlagt 1 2-Værelses- og 3 5-Værelses Lejligheder. Mangfoldige Lejligheder i gamle Huse og Kældere er sundhedsmæssigt meget lidt tilfredsstillende og er tjenlige til Sanering.

I *Nykøbing M.* var Folketallet i 1939 uforandret. Der er i Aarets Løb opført 11 nye Huse med 23 Lejligheder.

Omsorg for Børn.

Den gennemsnitlige Belægning paa *Thisted* Børnehjem, der er statsanerkendt med Plads til 12 Børn i Alderen 0—4 Aar, har været 9 i Aaret 1939. Sundhedstilstanden har været god.

Thisted Børneasyl har haft gratis Middagsbespisning for Børn i 115 Dage. Gennemsnitlig deltog 127 Børn i Bepisningen, der bestaar af 2 Retter varm Mad daglig, én Gang ugentlig dog kun 1 Ret; Udgiften androg 39,2 Øre pr. Portion. Paa Asylet, der drives som Daghjem, har i Sommermaanederne ca. 20 Børn og i Vintermaanederne ca. 24 Børn haft Ophold.

Under Tilsyn af Thisted Børneværn var ved Aarets Udgang 147 Børn efter Kap. VII og VIII og 36 Børn efter Kap. IX i Lov om offentlig Forsorg.

Nykøbing Børneasyl har haft gratis Middagsbespisning i Vintermaanederne for 50—60 Børn daglig.

Under Tilsyn af *Nykøbing* Børneværn var 219 Børn efter Kap. VII og VIII og 34 Børn efter Kap IX i Lov om offentlig Forsorg.

Mødrehjælpen for Aalborg, Hjørring og Thisted Amter paa-begyndte i Oktober sin Virksomhed i Aalborg. Der var truffet Ordning om faste Konsultationstider ogsaa i Thisted og *Nykøbing*, men de vanskelige Trafikforhold har foreløbig umuliggjort dens Gennemførelse. Patienter her fra Amtet maa derfor indtil videre henvises til Konsultationen i Aalborg, Aagade 24.

Skolerne.

I *Thisted* var Antallet af skolesøgende Børn i Borgerskolen pr. $\frac{1}{1}$ 1939: 895 ($\frac{1}{1}$ 1938: 909), i den kommunale Mellem- og Realskole 274, hvoraf 63 udenbys (1938: 258).

Ved østre og vestre Kommuneskole er Gymnastiksalenes Omklædningsrum udvidet i Forbindelse med Indretning af Baderum. Ved Realskolen er de gamle Toiletter erstattet med W. C., og der er opført et nyt Læskur.

Der er ingen Skolelæge. Efter Indstilling fra Skolekommissionen har Byraadet vedtaget at indføre Skoletandplejeordning i det nye Skoleaar (1940). Behandlingen skal udføres af Byens Tandlæger og det første Aar kun omfatte 1. Klasserne; næste Aar behandles baade 1. og 2. Klasserne og saa fremdeles et Klassetrin mere hvert Aar, indtil Ordningen omfatter alle Skolebørnene.

I *Nykøbing M.* var Antallet af skolesøgende Børn i Kommuneskolen pr. $\frac{1}{1}$ 1939: 972 (1938: 1006), i den private Realskole 127, deraf 63 udenbys (1938: 126).

Der er ingen Skolelæge eller Skoletandlæge.

Omsorg for gamle og fattige.

Paa *Thisted* Alderdomshjem, der har Plads til 44 Alumner, var Belægningen Aaret igennem 44. I Krejberg's Stiftelse bor 4 og i Haandværkerstiftelsen 12 Personer. Paa Johnsen's Rekreatiønshjem, der har Plads til 17 Patienter for kortere Rekreatiønsoophold, har Gennemsnitsbelægningen i 1939 været 7,6.

I *Nykøbing M.* nedlagdes Filialen under Arbejdsanstalten i Aalborg paa Grund af for lille Belægning. Paa de gamles Hjem boede ved Aarets Udgang 55 Personer, i M. C. Holms Stiftelse 20, i Filtenborg's Stiftelse 6, i Borchs Stiftelse 5, i Nybys Stiftelse 4, paa „Hospitalet“ 8 og i N. A. Kristensen & Hustrus Stiftelse 26 Personer.

Bade og Idræt.

De utilstrækkelige Pladsforhold paa *Thisted* Sygehus har medført, at man har besluttet at nedlægge den offentlige Badeanstalt paa Sygehuset, Byens eneste.

Heller ikke *Nykøbing* har nogen offentlig Badeanstalt.

Foranstaltninger mod Sygdomme.

Ved de offentlige Vaccinationer i *Thisted* vaccineredes 164 Børn. Et stort Antal af de Børn, der fremstilles til Vaccination, er henimod den skolepligtige Alder, hvorfor bemærkes, at det gunstigste Tidspunkt for Vaccinationen er, naar Børnene er omkring 2 Aar gamle. 25 Børn vaccineredes af de praktiserende Læger.

Offentlig behandledes i *Thisted* 15 Mænd og 3 Kvinder for Gonorrhoe og 2 Mænd og 1 Kvinde for Syfilis. Hos 13 Personer, der mødte til Undersøgelse, fandtes ikke Kønssygdom.

Til *Tuberculosestationen* i *Thisted* er henvist 108 Personer (1938: 60). Der føres Tilsyn med 15 Hjem, deraf 14 med aaben Tuberculose. Stationen har henvist 13 Personer til Sanatorium og 3 til Kystsanatorium. Der er uddelt 104 kg Havregryn og 816 Liter Mælk til trængende Personer.

Sygeplejen i *Thisted* besørges af en af Sygekassen ansat Sygeplejerske og en Menighedssygeplejerske (Diakonisse). Desuden er der flere Privatsygeplejersker.

Rottebekæmpelsen er i *Thisted* af Kommunen entreret bort for 2500 Kr. aarlig og udføres ved maanedlig Udlægning og Eftersyn.

I *Thisted* har Lægerne foretaget 25 Vaccinationer mod Kighoste; mod Difteri er Vaccination ikke foretaget.

Ved de offentlige Vaccinationer i *Nykøbing M.* vaccineredes 148 Personer. 41 Børn vaccineredes af de praktiserende Læger.

Offentlig behandledes i *Nykøbing* 6 Mænd og 2 Kvinder for Gonorrhoe og 7 Mænd og 1 Kvinde for Syfilis. Hos 2 Personer, der mødte til Undersøgelse, fandtes ikke Kønssygdom.

Til *Tuberculosestationen* i *Nykøbing* er henvist 54 Personer (1938: 39); der føres gennem Stationen Tilsyn med 21 Hjem, hvoraft 8 med aaben Tuberculose. Stationen har henvist 3 Personer til Hospital, 9 til Sanatorium, 1 til Kystsanatorium og 1 til Finseninstitutet. Der er uddelt 119 kg Havregryn og 1563 l Mælk til trængende Personer.

Sygeplejen i *Nykøbing* besørges af 2 Sygeplejersker, der er ansatte af Sygekassen, samt af en Menighedssygeplejerske (Diakonisse).

I *Nykøbing* har Lægerne i 60 Tilfælde foretaget Vaccination mod Kighoste; mod Difteri er Vaccination ikke foretaget.

B. Landkredsene.

Samtlige Kommuner i Amtslægekredsen har Sundhedsvedtægt. Under 23/10 har Indenrigsministeriet stadfæstet en ny Sundhedsvedtægt for Tilsted Kommune.

Sundhedskommissionernes Virksomhed.

I *Thisted Lægekreds* har Embedslægen i Forening med de stedlige Sundhedskommissioner synet 3 sundhedsfarlige Beboelseshuse; det ene Hus kunde ved Istandsættelse blive tilfredsstillende, i de to andre maatte Beboelse forbydes. Afløbsforholdene i Svankjær er uheldige, men en tiltrængt Kloakering af Byen er endnu ikke bragt i Orden.

I *Morsø Lægekreds* har Embedslægen ydet Sundhedskommissionerne Bistand vedr. Kloakforholdene i Vils, en Boreplads for Vandværk i Tæbring og vedr. en sundhedsfarlig Beboelsesejendom.

Sundhedskommissionernes Opmærksomhed henledes paa deres Adgang til at rekvirere Embedslægernes Bistand og Deltagelse i Sundhedskommissionsmøder.

Skolerne.

Efter Amtsskolekonsulentens Oplysning har der i Amtslægekredsens Landsogne i 1939 været 8778 undervisningspligtige Børn (1938:8758). Der er ikke Skolelæge eller Skoletandlæge i nogen af Kommunerne, men der spores en stigende Interesse for at naa til en Løsning af disse Spørgsmaal.

Ved Aarets Udgang fandtes i Landkommunerne 1 købstadordnet og 159 landsbyordnede Skoler med ialt 440 Klasser. Kobbørø og Aalkær Skole er nedlagt, og Helligsø Skole er omdannet til Forskole. I Aarets Løb er nye Skoler i Fjerritslev, Søndbjerg og Tilsted taget i Brug, og Skolerne i Odby og Kollerup er udbyggede, saaledes at de opfylder Kravene i den nye Skolelov. Under Opførelse var endvidere nye Skoler i Hurup, Hvidbjerg, Gjettrup, Hvidbjerg v. Aa og Ræhr. Amtslægen har afgivet Erklæring om 15 Skoleprojekter i Aarets Løb.

Drikkevandsforsyningen.

I *Thisted Lægekreds* har Embedslægen udtaget Vandprøver og afgivet Udtalelse derom for 6 Brønde og 3 Vandværksboringer.

Nye Vandværker er anlagt i Sjørring, Tilsted, Hassing, Sdr. Draaby, Tæbring og Frøslev.

Omsorg for Børn.

I *Thisted Lægekreds* er der Børnehjem i Søndbjerg med Plads til 24 Børn i Alderen 2½—15 Aar; Gennemsnitsbelægningen har været 25. Paa Optagelseshjemmet i Aas, der har Plads til 20 Børn i Alderen 4—14 Aar, har Gennemsnitsbelægningen været 15. En Forbedring af Toilet- og Badforhold er her tiltrængt. Der har kun været ringe Sygelighed og ingen Dødsfald i noget af Hjemmene.

Bade og Idræt.

I Hurup indviedes det nyopførte Friluftsbad.

Foranstaltninger mod Sygdomme.

Ved de *offentlige Vaccinationer* vaccineredes i Landsognene i Thisted Lægekreds 964 Børn og i Morsø Lægekreds 395 Børn.

Hunstrup, Østerild, Hjørdemaal og Visby-Heltborg Kommuner har ikke nogen *Ordning af Hjemmesygeplejen*.

Ved Amtssammenslutningens 25 Aars Jubilæum i 1939 kunde den iøvrigt med Tilfredshed se tilbage paa Sygeplejesagens Fremgang, saaledes at der nu i alle de øvrige Kommuner i Amtet er Adgang til Hjemmesygepleje. Baade for talrige Patienters Skyld og som Middel til en Begrænsning af Sygehusudgifterne er det af største Betydning, at Hjemmesygeplejeordningen bliver saa effektiv og udbredt som muligt.

Kampen mod Tuberculosen. Tuberculosestationernes Virksomhed er omtalt under Afsnit A. Foreningen til Kvægtuberculosens Bekæmpelse kan trods Vanskeligheder paa Grund af Mund- og Klov-syge i det forløbne Aar notere Fremgang i Arbejdet, idet henved 900 Besætninger er rensede i 1939. Det energiske Arbejde, der i de senere Aar er sat ind paa Kvægtuberculosens Bekæmpelse, har uden Tvivl væsentlig Del i Æren for, at Tuberculosestilfældene hos Mennesker er noget mindre hyppige end i tidligere Aar; dette gælder særlig de tidligere især hos Børn saa almindelige og alvorlige tuberculøse Kirtel- og Knoglelidelser. Der er dog herved Anledning til at erindre om, at ogsaa Smitteoverførelse den modsatte Vej, fra Mennesket til Kreaturerne, forekommer. I Vejle Amt kendes i de sidste Par Aar 5 Tilfælde, hvor rene Besætninger smittedes af tuberculøse Malkere, saaledes at Udgifterne og Arbejdet ved Rensningen af Besætningerne blev spildt; effektiv Tuberculosebekæmpelse hos Kreaturerne kan derfor ikke opnaas uden samtidig, energisk Kamp mod Mennesketuberculosen.

Epidemikommissionerne har i 4 Tilfælde ydet Erstatninger efter Epidemilovens Bestemmelser.

Af de praktiserende Læger er i Landdistrikterne foretaget ca. 140 Vaccinationer mod Kighoste, gennemgaaende med god Virkning.

Lægernes Aarsberetninger.

Dr. Westh, Thisted, anfører, at den ved Middagstimen delte Skoletid bliver sundhedsmæssigt uheldig, fordi Skoletiden derved udstrækkes saa længe, at Solen et Par af Vintermaanederne først staar op, efter at Børnene er kommet i Skole, og gaar ned, inden de faar fri. Af sundhedsmæssige Hensyn vilde en Skoletid fra 9—14 være Idealet og med en kortere Pause midt paa Dagen, hvor Børnene paa Skolen kunde faa Oslofrokost (hvilket sidste er indført i talrige Byer her i Landet).

Dr. Sørensen, Snedsted, omtaler hygiejniske Fremskridt paa Egnen, hvor W. C. efterhaanden bliver almindeligere, og hvor der i Stationsbyen privat er arrangeret Dagrenovation.

Flere Læger paapeger Savnet af en medicinsk Afdeling her i Amtet.

Embedsmæssige Tilsyn m. m.

Der er af Embedslægerne afholdt 4 Jordemoderkonferencer og foretaget 70 hygiejniske Eftersyn og 20 Eftersyn i Anledning af smitsom Sygdom. I Forening med den farmaceutiske Visitator er afholdt Visitats paa alle Apoteker i Amtslægekredsen; der er herved ikke paavist alvorlige Mangler.

Kvaksalveri.

Smaa Kvaksalvere, der f. Eks. „lægger Sener i Pas“ og „sætter Leddevandet ind“ findes i stort Tal.

I Thisted og Nykøbing praktiserer 1 Kiropraktor.

Embedslægernes retslige Virksomhed.

I *Thisted Lægekreds* har der været 28 lovmæssige Ligsyn, deraf 2 Gange i Tilfælde af Selvmord (ved Hængning),

11 Gange efter Ulykkestilfælde (3 Tilfælde af Drukning, 3 Tilfælde ved Lynnedslag, 1 Tilfælde ved Nedstyrtning, 1 Tilfælde ved Automobilpaakørsel, 2 Tilfælde ved Kvælning og 1 Tilfælde ved Forbrænding).

1 Gang ved Drab af et nyfødt Barn.

8 Gange i Tilfælde af pludselig Død efter kendt foregaaende Sygdom,

6 Gange i Tilfælde af pludselig Død uden kendt foregaaende Sygdom.

Lovmæssig Ligaabning er foretaget 2 Gange.

Undersøgelse af Personers Sindstilstand er foretaget 14 Gange, og Undersøgelse af Personers Sundhedstilstand er foretaget 10 Gange.

8 Motorførere er undersøgt for Alkoholpaavirkning.

Der er 22 Gange udtaget Blodprøver i Paternitetssager.

2 Arrestanter er behandlet i Arresten for lettere Sygdomstilfælde.

I 14 Tilfælde er afgivet Erklæring i Paternitetssager vedr. Avlingstiden.

I *Morsø Lægekreds* har der været afholdt 16 lovmæssige Ligsyn, deraf

4 Gange i Tilfælde af Selvmord (1 Tilfælde ved Hængning, 1 ved Drukning, 1 ved Ildspasættelse og 1 ved Indtagelse af Sove-medicin),

5 Gange efter Ulykkestilfælde (2 Tilfælde af Drukning, 1 Tilfælde ved Nedstyrtning, 1 Tilfælde ved Læsioner forvoldt af Dyr, 1 Tilfælde ved Automobilpaakørsel),

7 Gange i Tilfælde af pludselig, ikke voldelig Død.

Lovmæssig Ligaabning er foretaget 3 Gange.

Undersøgelse af Personers Sindstilstand er foretaget 11 Gange, og Undersøgelse af Personers Sundhedstilstand er foretaget 3 Gange.

2 Motorførere er undersøgt for Alkoholpaavirkning.

Der er 24 Gange udtaget Blodprøver i Paternitetssager.

En Del Arrestanter er tilset i Arresten for lettere Sygdomstilfælde.

I 12 Tilfælde er afgivet Erklæring i Paternitetssager vedr. Avlingstiden.

Medicinalpersonale og Sygehusvæsen.

Medicinalpersonalet var ved Aarets Udgang:

Tabel XI.

	Læger*)			Jordemødre			Apote- kere	Tand- læger
	Kreds- læger	prakti- serende	Ialt	Distr.- jordem.	prakti- serende	Ialt		
Thisted Lægekreds.....	1	19	20	18	1	19	9	4
Morsø —	1	9	10	7	1	8	3	2
Amtslægekredsen	2	28	30	25	2	27	12	6

*) Ang. Antallet af Læger (og Sygeplejersker) ved Sygehusene henvises til Tabel XII.

I Aarets Løb er Læge Jacob Jensen Yde, Thisted, afgaaet ved Døden.

Læge Herluf Larsen har overtaget afdøde Dr. Ydes Praksis i Thisted.

Læge Kaj Ellern, Hurup, er flyttet til Hedehusene.

Læge Regnar Asbjørn Worsøe Lenbroch har overtaget Dr. Ellerns Praksis i Hurup.

Læge Hans C. J. H. Brohm, Nykøbing, er flyttet til Fur.

Læge Skat M. Illum, Fur, er flyttet til Nykøbing.

Distriktsjordemoder, Fru Mette Katrine Jepsen, Sjørring, er afgaaet ved Døden.

Distriktsjordemoder, Fru Anine Jensen, Bedsted, er afgaaet ved Døden.

Distriktsjordemoder, Fru Mette Lauritzen, Hunstrup, er afskediget paa Grund af Alder.

Distriktsjordemoder, Fru J. K. Langesø, Flade, er forflyttet til Frederikssund.

Apoteker Niels Frederik Jørgensen, Vestervig, er forflyttet til „Fasanapoteket“ i København.

Cand. pharm. Frk. Anna Schouenborg har overtaget Vestervig Apotek.

Apoteker S. M. A. Ottesen, Vils, er forflyttet til „Elefantapoteket“ i Holbæk.

Cand. pharm. I. M. Hertz har overtaget Vils Apotek.

Tandlæge Orla Thau Jensen har nedsat sig som Tandlæge i Hurup.

Sygehusene i Thisted Amt har i 1939 ikke undergaaet Udvidelser eller Ændring af Betydning. Angaaende Belægningsforholdene m. m. henvises til Tabel XII.

Planerne om Oprettelse af en medicinsk Afdeling ved Thisted Sygehus har desværre p. Gr. af Krigssituationen maattet stilles i Bero foreløbig.

Oversigt over Belægningsforhold m. m. paa Sygehusene i Thisted Amt i 1939.

Tabel XII

	By- & Amts- sygehuset i Thisted	By- & Amts- sygehuset i Nykøbing	Amtssyge- huset i Fjerritslev	Amtssyge- huset i Koldby	Amtssyge- huset i Vestervig	Amtssyge- huset i Hvidbjerg
<i>Antal Sengepladser</i>	148	88	35	25	21	15
a) medicinsk-kirurgiske	104	68	25	17	16	6
b) epidemiske	26	14	10	8	5	9
c) statsanerk. Tuberkulosepladser	18	6	0	0	0	0
<i>Funktionærer ialt</i>	77	77	17	11	11	5
1) Læger	4	5	1	1	1	1
2) Sygeplejersker og Elever	39	42	8	6	6	2
3) andre Funktionærer	34	30	8	4	4	2
<i>Antal Patienter ved Aarets Beg.</i>	117	100	25	18	21	3
<i>Indlagt i Aarets Løb, ialt</i>	1766	1379	319	139	173	63
a) medicinsk-kirurgiske	1605	1335	316	124	155	58
b) epidemiske	148	22	3	15	18	5
c) paa statsanerk. Tuberkulosepladser	13	22	0	0	0	0
<i>Døde</i>	85	94	18	7	7	4
<i>Antal Patienter ved Aarets Udgang</i>	118	82	14	14	20	2
<i>Antal Sygedage</i>	50273	44286	8860	6529	5647	1468
a) medicinsk-kirurgiske	42364	41535	8813	5608	4924	1246
b) epidemiske	6512	925	47	921	723	222
c) paa statsanerk. Tuberkulosepladser	1497	1826	0	0	0	0
<i>Daglig Gennemsnitsbelægning</i>	138,02	121,33	24,2	17,9	15,7	4,0
a) paa medicinsk-kirurgisk Afdeling	116,08	113,80	24,1	15,3	13,7	3,4
b) paa epidemisk Afdeling	17,84	2,53	0,1	2,6	2,0	0,6
b) paa statsanerk. Tuberkulosepladser	4,10	5,00	0	0	0	0
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Driftsudgifter</i> (Finansaar 1938/39).	336288,02	371526,91	62486,33	40460,32	44621,15	16774,96
1) heraf Lønningskonto	134626,44	124541,85	21717,88	11725,24	13414,24	6392,78
2) - Forplejningskonto	66713,16	73247,47	15072,17	10008,12	10648,23	4814,75
<i>Daglig Driftsudgift pr. Patient</i>	6,87	7,89	7,05	6,27	6,33	8,09
<i>Antal Kostdage</i>	77243	76017	15273	10098	11097	3898
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Udgift pr. Kostdag</i>	0,84	0,96	0,99	0,99	0,96	1,23
<i>Driftsindtægter ialt</i>	340303,02	371526,91	58817,83	40460,32	44621,15	16774,96
1) heraf Indtægt ved Kur og Pleje	155905,50	149891,75	27927,52	20482,76	23873,02	7045,50
2) andre Indtægter	24012,12	19766,26	220,41	0	2142,52	30,61
3) Tilskud fra Stat og Kommune	160385,40	201868,90	30669,90	19977,56	18605,61	9698,85